

BIUDŽETINĖ ĮSTAIGA ŠIAULIŲ „AUŠROS“ MUZIEJUS

1	9	0	7	5	7	0	3	6
---	---	---	---	---	---	---	---	---

(įstaigos kodas)

PATVIRTINTA

Šiaulių „Aušros“ muziejaus

Direktoriaus 2024 m. kovo d.

veiklos įsakymu Nr. V1-

DARBO SU KOMBINUOTU NULEIDŽIAMU SKERSAVIMO IR KAMPŲ SULEIDIMO PJŪKLU SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA NR. 17

I. BENDROJI DALIS

1. Dirbti su kombinuotu nuleidžiamu skersavimo ir kampų suleidimo pjūklų (toliau tekste –pjūklų) gali asmuo, susipažinęs su įrenginio gamintojo naudojimo instrukcija, mokantis saugiai dirbti, pasitikrinęs sveikatą, išklauses darbuotojų saugos ir sveikatos, bei gaisrinės saugos instruktavimus.
2. Darbuotojo darbo ir poilsio laikas nustatomas vadovaujantis Lietuvos Respublikos Darbo kodekso nuostatomis.
3. Pranešimo apie nelaimingą atsitikimą tvarka:
 - 3.1. pačiam nukentėjus nelaimingo atsitikimo metu, jei leidžia jėgos, nedelsiant pranešti įstaigos vadovui ar jo įgaliotam asmeniui, darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybai bei darbuotojų atstovui;
 - 3.2. pamačius ar sužinojus, kad įvyko nelaimingas atsitikimas, suteikti nukentėjusiam pirmąją pagalbą, jei reikia, iškviešti greitąją medicinos pagalbą telefonu 112. Pranešti apie nelaimingą atsitikimą įstaigos vadovui ar jo įgaliotam asmeniui;
 - 3.3. kol nelaimingas atsitikimas bus pradėtas tirti, darbo vieta ir įrenginių būklė turi likti tokia, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu. Jei dėl to kyla pavojus aplinkui esančių žmonių gyvybei ar sveikatai, galima daryti tik būtinus pakeitimus, apie tai surašius aktą;
 - 3.4. įvykus nelaimingam atsitikimui pakeliui į darbą arba iš darbo, kreiptis į gydymo įstaigą ir nedelsiant pranešti darbdaviui ar jo įgaliotam asmeniui.
4. Pranešimo apie darbo metu pastebėtus trūkumus tvarka - savavališkai nešalinti darbo priemonių, įrenginių ir pastatų gedimų, juose įrengtų darbuotojų saugos ir sveikatos apsaugos įtaisų gedimų; nedelsiant pranešti įstaigos vadovui ar jo įgaliotam asmeniui, apie darbo ir darbų saugos priemonių gedimus, apie padėtį darbo vietoje, darbo patalpose, pavojų darbuotojų saugai ir sveikatai.
5. Darbuotojas gali atsisakyti dirbti, kai saugiai dirbti neapmokytas; kai darbo priemonės, įrankiai, įrenginiai techniškai netvarkingi; darbo aplinka kelia pavojų sveikatai ir gyvybei; jei kolektyvinės apsaugos priemonės neužtikrina apsaugos nuo rizikos veiksnių, o asmeninės apsaugos priemonės neišduotos; jei asmeninės apsaugos priemonės techniškai netvarkingos, nepatikrintos, neišbandytos.
6. Asmens higienos reikalavimai - dirbti tik su tvarkingais ir švariais drabužiais, avalyne; rankas plauti tik tam skirtomis priemonėmis; nelaikyti maisto produktų darbo vietoje ir nevalgyti.
7. Už šios instrukcijos nevykdymą, darbuotojui taikoma LR įstatymų nustatyta drausminė, materialinė, administracinė atsakomybė, priklausomai nuo pažeidimo pobūdžio ir pasekmių.

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

8. Profesinės rizikos veiksniai:
 - 8.1. netvarkinga darbo vieta, užkrauti judėjimo takai, nelygios ar slidžios grindys;
 - 8.2. elektros srovės poveikis;
 - 8.3. besisukančios mechanizmų dalys;

- 8.4. medžio dulkės;
- 8.5. triukšmas, vibracija;
- 8.6. atskilusios ir lūžusios pjovimo įrankių (įtaisų) dalys, darbo priemonių ašmenys;
- 8.7. karšti paviršiai (terminis nudegimas);
- 8.8. nepakankamas darbo vietos apšvietimas.
- 8.9. fizinė perkrova;
- 8.10. netvarkingi rankiniai įrankiai;
- 8.11. paslydimas pargriuvimas.
9. Būtinės saugos priemonės:
 - 9.1. dulkės (organinės ir neorganinės kilmės) – neigiamas poveikis organizmui, galimos alerginės ligos. Dulkių kiekis ore neturi viršyti $5\text{mg}/\text{m}^3$, jei higieninė norma viršijama reikia dėvėti tinkamai priderintą respiratorių;
 - 9.2. krentantys daiktai – galimi galvos, kojų pėdų sužalojimai. Įrankius, medžiagas darbo vietoje sudėti taip, kad jie negalėtų nukristi, nebūti vietose, kur vyksta krovos darbai;
 - 9.3. nepakankamas darbo vietos apšvietimas – didėja akių nuovargis, regos susilpnėjimas, galimos darbo klaidos. Jei bendras apšvietumas mažesnis kaip 300 lx, o kombinuotas – kaip 750 lx, būtina didinti šviestuvų kiekį ar papildomai naudoti kilnojamus, ne didesnės kaip 50V įtampos šviestuvus;
 - 9.4. paslydimas, pargriuvimas – galimos įvairios traumos: kaulų lūžiai, raumenų sistemos sužalojimai. Darbo vietoje grindų dangos turi būti neslidžios, sausos, lygios, nuolat valomos, jei dėl darbo specifikos grindys būna šlapios ar slidžios, būtina dėvėti apsaugančią nuo paslydimo avalynę;
 - 9.5. fizinė perkrova – galimos traumos, raumenų patempimai. Tvarkant krovinius rankomis laikytis saugos reikalavimų krovinio svoriui;
 - 9.6. visi elektros įrenginių srovei laidūs korpusai turi būti įžeminti arba įnulinėti;
 - 9.7. visos sukamųjų mechanizmų besisukančios dalys turi būti apsaugotos gaubtais, aptvarais arba kitomis priemonėmis, neleidžiančiomis darbuotojui ar jo kūno dalims patekti už apsaugų;
 - 9.8. darbo vietoje bendras triukšmo lygis neturi viršyti 85 dBA, o oro užterštumas - higienos normose nurodytų dydžių. Apsisaugojimui nuo triukšmo būtina naudoti antifonus arba trumpinti darbo triukšme trukmę, apsisaugojimui nuo dulkių, dėvėti akinius, respiratorių;
 - 9.9. dėvėti tvarkingus darbo drabužius, dirbti su pirštinėmis, kai reikia, naudotis kitomis individualiosios saugos priemonėmis, tvarkingais darbo įrankiais ir prietaisais.
10. Vadovaujantis „Darbuotojų aprūpinimo asmeninėmis apsauginėmis priemonėmis nuostatų“ reikalavimais, parenkamos ir darbuotojui nemokamai duodamos asmeninės apsauginės priemonės.

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

11. Darbo vieta turi būti tinkamai sutvarkyta, medžiagos ir ruošiniai patogiai sukrauti, įrankiai tvarkingi, judėjimo takai laisvi, neužkrauti.
12. Apsirengti darbo drabužiais, apsiauti apsauginę darbo avalynę, naudotis asmeninėmis apsaugos priemonėmis. Darbo drabužiai turi būti tvarkingi, užsagstyti, nevaržantys judesių. Neturi būti palaidų, nukarusių aprangos galų, kuriuos gali įtraukti judantys įrenginių mechanizmai, dalys.
13. Prieš pradėdamas darbą darbuotojas privalo:
 - 13.1. apžiūrėti pjūklą, jo elektros įrenginius ir įžeminimo tinklus;
 - 13.2. patikrinti visų apsaugų tvarkingumą;
 - 13.3. patikrinti pjūklo konstrukcijoje numatytų blokatorių veikimą;
 - 13.4. patikrinti įrenginio suteptimą. Visos besisukančios dalys turi būti suteptos tepalu.
14. Įžambiai pjaunantys pjūklai yra skirti medienos ar į medieną panašioms gaminiams pjauti. Jų negalima naudoti su šlifuojamaisiais nupjovimo diskais geležinėms medžiagoms (sijoms, strypams, vinims ir pan.).
15. Prieš pradėdamas dirbti, įrenginį išbandyti tuščiąja eiga.
16. Pastebėjus bet kokių įrenginių gedimą, esant netvarkingiems įrankiams, nedelsiant apie tai pranešti tiesioginiam vadovui. Darbo nepradėti, kol nebus pašalinti visi trūkumai.

IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

17. Pjaunant ruošinį pritvirtinti spaustuvais. Jei ruošinį būtina prilaikyti ranka, tuomet rankas laikyti atokiau nuo pjūklo.
18. Nenaudoti šio pjūklo pernelyg mažiems ruošiniams pjauti.
19. Ruošinys turi būti stabilus ir prispaustas.
20. Nedėti rankų už numatytos pjovimo linijos.
21. Kai diskas suskasi, ranka nesiėkti už aptvaro arčiau kaip 100 mm atstumu nuo bet kurios pjūklo disko pusės, jei prireiktų pašalinti užstrigusias medienos atraizas ar dėl kitos priežasties. Užstrigusių atraizų šalinimas galimas tik išjungus įrenginį ir įsitikinus, jog pjūklo diskas nesisuka.
22. Prieš pjaunant patikrinti ruošinį. Jei ruošinys yra lenktas arba iškreiptas, suspausti jį išlenktos dalies išorėje aptvaro link. Visada įsitikinti, kad tarp ruošinio, aptvaro ir stalo palei pjovimo liniją nėra tarpo.
23. Nenaudoti pjūklo, kol ant stalo yra pašalinių įrankių, medienos gabalėlių.
24. Vienu metu pjauti tik vieną ruošinį.
25. Nepalikti be priežiūros neatjungtų nuo elektros tinklo elektros įrankių.
26. Prieš naudojant įsitikinti, kad įžambiai pjaunantis pjūklas sumontuotas arba padėtas ant lygaus ir tvirto darbinio paviršiaus.
27. Planuojant savo darbą. Kaskart keičiant įstrižo ir įžambiojo kampų nuostatas, įsitikinti, kad reguliuojamas aptvaras tinkamai prilaikys ruošinį, nesilies su disku ar apsaugos sistema.
28. Visada naudoti spaustuvą arba tvirtinimo elementą, skirtą apvaliai medžiagai (pvz., strypams arba vamzdžiams) prilaikyti.
29. Prieš pradėdant pjauti, įsitikinti, kad diskas sukasi visu greičiu.
30. Įstrigus ruošiniui ar diskui, nusukti įžambiai pjaunantį pjūklą. Palaukti, kol visos judamosios dalys sustos, ištraukti kištuką iš maitinimo šaltinio ir (arba) išimti akumuliatorių. Tada pašalinti įstrigusią medžiagą.
31. Baigus pjauti atleisti jungiklį, laikyti pjūklo priekinę dalį pakreiptą žemyn ir laukti, kol diskas nustos sukstis, tik tada imti nupjautą dalį.
32. Naudoti tik tokio skersmens pjovimo diską, koks yra nurodytas ant įrankio arba naudojimo instrukcijoje.
33. Naudoti tik tuos pjūklo diskus, ant kurių nurodytas sukimosi greitis prilygsta arba viršija ant įrankio nurodytą sukimosi greitį. Pjūklą naudoti tik medienai, aliuminiui ir panašioms medžiagoms pjauti.
34. Niekada nestovėti ant įrenginio. Pjovimo įrenginiui apvirtus arba jį netyčia palietus, galima sunkiai susižaloti.
35. Niekada nepalikti veikiančio įrenginio be priežiūros. Išjunkti maitinimą. Nepalikti įrenginio, kol jis visiškai nesustojo.
36. Nenaudoti pjūklo, jei apsauginiai įtaisai nėra įtvirtinti. Kaskart prieš naudojant patikrinti, ar apsauginis disko įtaisas užsidaro tinkamai. Nenaudoti pjūklo, jei kas nors trukdo judėti apsauginiam disko įtaisui ir jis neužsidaro iš karto. Jokiu būdu neužfiksuoti ir nepririšti apsauginio disko, jei įtaisas atdaras.
37. Kiekvieno skersinio pjūvio grąžinti atramą į galinę padėtį, kad sumažintumėte riziką susižeisti.
38. Prieš nešant įrenginį, būtinai užtvirtinti visas judamąsias dalis.
39. Stabdymo kaištis, užfiksuojantis pjaustytuvo galvutę, skirtas tik perkelti ir saugoti prietaisą, juo negalima pjauti.
40. Prieš naudojant patikrinti, ar diskas nėra įtrūkęs arba pažeistas. Nedelsiant pakeisti įtrūkusį arba apgadintą diską. Ant disko esantys sukietėję sakai ar derva lėtina pjovimą ir didina atatrunkos pavojų. Disko nuvalymui pirmiausia išimti jį iš įrenginio, tada nuvalyti sakų ir dervos šalinimo priemone, karštu vandeniu ar žibalu. Niekada nenaudoti benzino diskui valyti.

41. Atliekant pjūvį slenkant, gali įvykti ATATRANKA. ATATRANKA įvyksta, kai pjaunant diskas įstringa ruošinyje, o pjūklo diskas greitai juda operatoriaus link. Nesuvaldant įrenginio yra rizika sunkiai susižaloti. Jei pjaunant diskas pradėjo strigti, nebepjauti ir nedelsiant atleisti jungiklį.
42. Naudoti tik šiam įrenginiui skirtas junges.
43. Saugotis, kad nepažeistumėte veleno, jungių (ypač montavimo paviršiaus) ar varžto. Pažeidus šias dalis diskas gali lūžti.
44. Įsitikinti, ar sukiojamas pagrindas gerai pritvirtintas ir nejudės dirbant. Pagrinde esančias skyles naudoti pjūklui ant stabilios darbinės platformos arba suoliuko pritvirtinti. NIEKADA nenaudoti įrenginio, jei operatoriaus padėtis nepatogi.
45. Prieš įjungiant jungiklį įsitikinti, ar ašies fiksatorius neužfiksuotas.
46. Patikrinti, ar diskas neliečia sukiojamo pagrindo apačios.
47. Tvirtai laikyti rankenėlę. Saugotis, nes pradėjus ar baigiant dirbti pjūklas truputį pajuda aukštyn arba žemyn.
48. Prieš įjungiant jungiklį patikrinti, ar diskas neliečia ruošinio.
49. Prieš naudojant įrankį su ruošiniu, leisti jam kurį laiką veikti be apkrovos.
50. Atkreipti dėmesį į vibraciją arba klibėjimą – gali būti, kad įrankis netinkamai sumontuotas, arba diskas blogai subalansuotas.
51. Pastebėję ką nors neįprasto, nedelsiant nutraukti darbą.
52. Nemėginti užfiksuoti gaiduko į padėtį „ON“ (įjungta).
53. Visada naudoti tik gamintojo instrukcijoje rekomenduojamus priedus. Naudojant netinkamus priedus, pvz., šlifavimo diskus, galima susižeisti, ar sugadinti įrangą.
54. Atpjautus gaminius tvarkingai dėti į tam skirtas vietas.
55. Draudžiama:
 - 55.1. dirbti be pjūklo ir pavaros mechanizmo apsaugų;
 - 55.2. leisti į darbo vietą pašalinius asmenis;
 - 55.3. pasišalinus iš darbo vietos, palikti įjungtą įrenginį;
 - 55.4. liesti besisukančias pjūklo dalis;
 - 55.5. remtis į įrenginį ir leisti tai daryti kitiems;
 - 55.6. užkrauti praėjimus, pravažiavimus ir darbo vietas gaminiais, tara ir kt.
56. Pjūklą būtina išjungti pastebėjus gedimus ar pjūklo lūžius, kai įrenginys nenormaliai užia, vibruoja, atsiradus degimo kvapui arba dūmams.
57. Elektrosaugos reikalavimai:
 - 57.1. neliesti drėgnomis rankomis elektros laidų, kabelių, kištukų, prietaisų ar įrenginių;
 - 57.2. nedirbti su elektros įrankiais ar prietaisais, jeigu prisilietus jaučiamas elektros poveikis;
 - 57.3. nedirbti su netvarkingais, neįžemintais elektros įrankiais, prietaisais ar įrenginiais;
 - 57.4. nesiliesti vienu metu prie įžemintų dalių (centrinio apšildymo radiatorių, vamzdžių ir pan.), kad, esant pažeistai izoliacijai ir šiose dalyse esant elektros įtampai, nesusidarytų grandinė tekėti elektros srovei per žmogaus kūną;
 - 57.5. panaudojus elektros įrankį, prietaisą ar įrenginį, išjungti iš elektros tinklo;
 - 57.6. nedirbti su elektros įrankiais, prietaisais ar įrengimais, jei ant jų užsiliejo skysčiai;
 - 57.7. neremontuoti sugedusio elektros įrenginio, laidų, rozečių. Tai atlikti privalo darbuotojas, turintis elektrotechninio personalo kvalifikaciją.
58. Pastebėjus įrankio ar prietaiso gedimą, nedelsiant nutraukti darbą, pranešti įstaigos vadovui ar jo įgaliotam asmeniui.

V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

59. Įvykus įrenginio avarijai nedelsiant ją išjungti.
60. Kilus gaisrui, sustabdyti įrenginį, išjungti iš elektros tinklų (tinklai išjungiami pagrindiniame įvadiniame skyde), išjungti ventiliacijos sistemą, uždaryti ištraukiamosios ventiliacijos sklendes ventiliacijos kolektoriuose. Apie gaisrą pranešti įstaigos vadovui, o kol jis atvyks, pačiam vadovauti gaisro gesinimui. Jei neįmanoma gaisro užgesinti esamomis priemonėmis (gesintuvais, smėliu,

vandeniui), nedelsiant kviesti gaisrinės saugos ir gelbėjimo tarnybą bendruoju pagalbos telefonu 112, pradėti žmonių evakavimą, organizuoti vertingiausių įrenginių išvežimą.

61. Įvykus nelaimingam atsitikimui, nukentėjusiam suteikti pirmąją pagalbą, jei reikia, iškviesti greitąją medicininę pagalbą, apie įvykį pranešti įstaigos vadovui. Išsaugoti nepalietą nelaimingo atsitikimo vietą, jeigu tai negresia žmonių gyvybei bei sveikatai.

VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

62. Išjungti pjūklą. Įrenginiui visiškai sustojus, jį nuvalyti. Atliekas, šiukšles sudėti į tam skirtą vietą.

63. Užrakinti elektros spintos duris.

64. Padėti visus naudotus įrankius į tam skirtą vietą.

65. Nusiprausti veidą, rankas šiltu vandeniu su muilu. Esant galimybei nusiprausti po dušu.

66. Apie darbo metu pastebėtus nesklaidumus pranešti įstaigos vadovui ar jo įgaliotam asmeniui.

Instrukciją parengė UAB „Saugotyra“